

Muzeum Miejskie w Tychach

Plan działania na lata 2022-2026

Niniejszy program działania Muzeum jest konsekwencją zbudowanej dotychczas koncepcji i stanowi kontynuację wypracowanych założeń w perspektywie roku 2026. Koncepcja działania na lata 2022-2026 obejmuje przedstawione poniżej aspekty działalności opierając ich finansowanie na dotacjach z budżetu miasta oraz środków pozyskanych z innych źródeł.

Warunki lokalowe

W ostatnich latach na funkcjonowanie Muzeum Miejskiego w Tychach miały wpływ różnorodne czynniki. Istotną zmianą, znacząco redukującą możliwości wystawiennicze miało zakończenie możliwości korzystania z sali ekspozycyjnej znajdującej się na terenie Browarów Tyskich. Tym samym przestrzeń prezentacji wystaw Muzeum Miejskiego ograniczył się o ok. 400 m² powierzchni ekspozycyjnej. Zmniejszyła się także powierzchnia magazynowa (na terenie Browarów Tyskich Muzeum dysponowało przestrzenią magazynową o powierzchni 130 m²).

O ile udało się czasowo zapewnić Muzeum magazyny (wynajmowane odpłatnie na terenie Stadionu Miejskiego) to aspekt lokalizacji siedziby Muzeum stał się niewątpliwym priorytetem. Kluczowe jest znalezienie docelowej lokalizacji, bowiem obecna siedziba - budynek dawnego magistratu jest przestrzenią wynajmowaną (zarządzaną przez MZBM), co nie daje możliwości realizacji podstawowych celów Muzeum, do których należy:

- prezentacja odwiedzającym historii miasta poprzez wystawę stałą
- konsekwentne, zaplanowane budowanie kolekcji

W obecnej sytuacji lokalowej realizacja wymienionych celów jest niemożliwa. Brak docelowej siedziby nie pozwala osadzić działalności Muzeum i zaproponować wystawy stałej. Ograniczone zasoby lokalowe wpłynęły także na kwestie związane z kolekcją - z uwagi na brak jasnej perspektywy gromadzone są jedynie obiekty dwuwymiarowe, czyli fotografie, projekty architektoniczne i urbanistyczne, a także dokumenty. Tego typu obiekty zajmują niewielką przestrzeń, co pozwala na ich składowanie.

Od 2018 roku, kiedy zakończyła się możliwość korzystania z przestrzeni ekspozycyjnej na terenie Browarów, działania związane z przygotowaniem do znalezienia siedziby i stworzenia ekspozycji stałej stały się absolutnym priorytetem. Muzeum realizowało je licząc na możliwość pozyskania środków unijnych w perspektywie 2021-2027.

Na te przygotowania złożyły się różnorakie działania:

- a. organizacyjne:

- research dostępnych, możliwych do zaadaptowania, budynków na terenie miasta, których Miasto Tychy jest właścicielem/administratorem
  - wybór (przy akceptacji Rady Muzeum oraz Zarządu Miasta) niedokończonej siedziby zespołu szkół municypalnych jako potencjalnego miejsca dla Muzeum) i opracowanie potencjalnych funkcjonalności tego obiektu
  - wizyty studyjne w budujących się muzeach i zapoznanie się ze specyfiką projektowo-inwestycyjno-merytoryczną
- b. merytoryczne:
- niezbędne zmiany statutu Muzeum wskazującego na urbanistykę i architekturę jako dominanty/priorytety budowania kolekcji, wystawy stałej i działań edukacyjnych Muzeum. W wyniku zmian w statucie utworzono Dział Urbanistyki, Architektury i Sztuk Wizualnych, przekształcając dotychczasowy Dział Sztuki i pozyskując dodatkowy etat
  - praca dwóch zespołów kuratorskich zmierzająca do opracowania scenariusza wystawy stałej w przyszłej, docelowej siedzibie Muzeum. Efektem pracy było stworzenie wspomnianego scenariusza możliwego do wdrożenia w momencie uzyskania lokalizacji

Niestety, w obecnej perspektywie unijnej w tym momencie nie istnieją środki na "rewitalizację obiektów na cele kulturalne (które były jeszcze dostępne w perspektywie 2014-2020). Tym samym wizja pozyskania tychże na przystosowanie przestrzeni i stworzenie siedziby Muzeum w najbliższym czasie staje się niemożliwa.

Tym samym Muzeum powinno kontynuować swoją działalność i podejmować się realizacji projektów zgodnych z założeniami, a jednocześnie być w gotowości do podjęcia kolejnych kroków przybliżających do stałej siedziby i stałej wystawy.

Struktura i działania

W strukturze Muzeum funkcjonują obecnie następujące działy merytoryczne: Dział Urbanistyki, Architektury i Sztuk Wizualnych, Dział Fotografii, Dział Historii, Dział Etnologii oraz - oddział - Tyska Galeria Sportu.

Planuje się przemodelowanie działu Etnologii w stronę działu Etnologii Miasta, który zajmowałby się w większym stopniu badaniami i działaniami związanymi ze społecznością miasta, łączącymi historie mieszkańców, fotografię, architekturę, aspekty społeczne. Ponadto w roku 2022 planowane jest także uzupełnienie wakatów w dziale Historii Miasta.

W ramach działalności działów Muzeum prowadzone będą następujące prace:

1. Budowanie kolekcji i konserwacja zbiorów oraz powiększanie zasobów biblioteki w oparciu o zakupy oraz darowizny
  - planowane jest nawiązanie współpracy z uznanymi twórcami (lub ich spadkobiercami) w celu pozyskania fotografii dokumentujących Tychy do kolekcji, m.in.: Piotr Szymon, Zygmunt Wieczorek, Ireneusz Kaźmierczak

- gromadzenie obiektów z zakresu urbanistyki i architektury z myślą o przyszłej wystawie stałej
- powiększanie zasobu skromnego, jednak istotnego, środowiska tyskich artystów plastyków

2. Realizacja 5 wystaw rocznie w siedzibie Muzeum i na terenie miasta:

- a. wystawy zrealizowane w oparciu o zbiory własne i wypożyczenia z innych muzeów,
- b. wykorzystanie nowych technologii przekazu oddziałujących nie tylko na zmysł wzroku,
- c. zwiększenie repertuaru środków wyrazu (słowo, obraz, dźwięk, animacja, film, instalacja, ćwiczenia praktyczne, współtworzenie) pozwalające na pogłębienie odbioru prezentowanych obiektów, zjawisk, procesów,
- d. część ekspozycji prezentowana w przestrzeni miejskiej,
- e. wsparcie ogólnopolskich i branżowych partnerów medialnych oraz sponsorów.

W najbliższych latach działalności Muzeum zaplanowano m.in. następujące działania wystawiennicze:

- *Kadry dzielnicy* - wystawa-pokłosie dwuletnich warsztatów z mieszkańcami tyskich osiedli - wystawa poświęcona dzieciom w mieście,
- opracowanie i upowszechnienie historii Tyskiego Klubu Fotograficznego Kron wraz z pozyskaniem prac do kolekcji (czas realizacji: 2022–2023)
- *Stella. Idealne osiedle przyszłości* (2023) - wystawa o niezrealizowanym eksperymentalnym tyskim osiedlu "S"
- *Nowe Tychy – Nowa Huta* (2024) - wystawa o paralelach i różnicach założeń programowych, urbanistycznych i architektonicznych obu miejsc
- *Tyskie neony* (2024-25) - wystawa-przywołanie charakterystycznych tyskich reklam
- *Stanisław Mazuś* (2022) - monograficzna wystawa realizowana z okazji 80-tych urodzin twórcy
- *Studio Filmów Rysunkowych w Bielsku-Białej* (2023) - monograficzna wystawa o najstarszej w Polsce wytwórni filmów animowanych

3. Kontynuowanie realizacji programów badawczych i naukowych realizowanych przez pracowników merytorycznych Muzeum:

- projekt partycypacyjny pt. *Zakład stoi. Historie tyskich zakładów fotograficznych 1934–1990* zakładający udział mieszkańców i mieszkanki Tychów (czas realizacji: 2022–2024)
- rozpoznanie dorobku fotoreporterów działających w lokalnych gazetach oraz przy zakładach pracy (m.in. FSM) od 1951 r. do czasów współczesnych (czas realizacji: 2024–2026)
- kwerendy w archiwach redakcji prasowych oraz w zasobach bibliotecznych, a także wywiady z fotografami. Celem jest ustalenie kluczowych nazwisk fotoreporterów, zbadanie, jak w różnych okresach politycznych fotografia kształtowała medialny obraz Tychów i szerzej – Śląska, a ponadto rozbudowa kolekcji Muzeum o zdjęcia

reporterskie

- współpraca działów Muzeum w zakresie kontynuacji i rozwijania archiwum fotografii amatorskich oraz świadectw historii mówionej na temat Tychów (czas realizacji: 2022–2026)

4. Kontynuowanie działalności wydawniczej Muzeum prowadzone będzie poprzez opracowanie, druk i dystrybucję:

- a. katalogów i artbooków do wystaw (płatne, sprzedawane w siedzibie Muzeum oraz za pośrednictwem internetu),
- b. książek o tematyce historycznej (kontynuacja serii: „Tyskie Zeszyty Historyczne”, „Szkice z dziejów ziemi pszczyńskiej” oraz „Historia mówiona”)
- c. folderów i przewodników (płatne, sprzedawane w Muzeum, za pośrednictwem internetu oraz w punktach na terenie miasta Tychy)
- d. regularne wydawanie informatora muzealnego (11 wydań rocznie) - bezpłatnego, dystrybuowanego w Muzeum oraz w siedzibach instytucji miejskich oraz innych muzeach na terenie aglomeracji

5. Prowadzenie działań edukacyjnych zakładać będzie:

- realizację przedsięwzięć skierowanych do różnorodnych grup odbiorców (dzieci, młodzież, rodziny, seniorzy) zmierzających do powiększenia i aktywizacji grona odbiorców oferty muzealnej. Wykorzystane będą w tym celu (oprócz sprawdzonych już lekcji muzealnych, wykładów i prelekcji) także interaktywne działania warsztatowe. Realizacja tych przedsięwzięć musi uwzględniać dostępność potencjalnych uczestników, więc odbywać się będą one głównie w weekendy.
- organizację kolejnych edycji dorocznego Konkursu Wiedzy o Regionie: „Silesia Incognita” – skierowanego do uczniów klas 6-8 organizowanego pod honorowym patronatem europarlamentarzysty skupionego na tematyce regionalnej

6. Nawiązywanie i kontynuowanie partnerstw międzyinstytucjonalnych oraz partnerstw z organizacjami pozarządowymi i realizację wspólnych projektów, w tym m.in.:

- nawiązanie współpracy z Muzeum Górnośląskim oraz Muzeum Historii Katowic w zakresie kwerend i rozpoznania twórczości fotograficznej Józefa Dańdy (1895–1974) dotyczącej Tychów
- nawiązanie współpracy z Litografiska Museet (Muzeum Litografii) w Huddinge (Szwecja), z miasta partnerskiego Tychów, w zakresie wzbogacenia wiedzy o litografowanych winietach fotograficznych zdobiących dawne fotografie (jeżeli w trakcie badania tyskiej fotografii atelierowej wątek ten okaże się ciekawy i istotny)
- nawiązanie współpracy ze Stowarzyszeniem Jastrzębski Klub Fotograficzny „Niezależni” w zakresie rozpoznania i porównania różnych strategii prezentowania budujących się miast (Tychów i Jastrzębia) przez lokalnych fotografów – być może temat na wystawę.
- kontynuacja współpracy z Instytutem Nauk o Sztuce Uniwersytetu Śląskiego: realizacja cyklu wystaw w ramach zajęć ze studentami studiów podyplomowych z

zakresu historii sztuki

- cykliczne rezydencje artystyczne i/lub naukowe, których efekty wzbogaciłyby zasoby Muzeum oraz jego ofertę kulturalną (czas realizacji: 2022–2026). W tym aspekcie na rok 2022 zaplanowana jest współpraca ze Szkołą Filmową w Katowicach, której efektem będzie publikacja fotograficzna przedstawiająca spojrzenie młodych twórców i twórczyń na Tychy oraz zestaw fotografii pozyskanych do zbiorów. Projekt realizowany będzie pod kierunkiem Rafała Milacha.

7. Realizacja projektów jubileuszowych, rocznicowych (związane z okrągłymi rocznicami Tychów i okolic oraz rocznicami państwowymi, a mającymi związek z dziedzictwem kulturowym i historią sportu w mieście)

Komunikacja, wizerunek i rozwój publiczności

1. Identyfikacja wizualna - w kolejnych latach kontynuowane będą działania rozpoczęte w roku 2021, a zmierzające do uspołnienienia muzealnego przekazu wizualnego. Działania obejmą następujące zmiany:

- wprowadzenie elementów komunikacji wizualnej w strefie wejściowej Muzeum (także wpływających na sprzedaż oferty – wydawnictw i gadżetów)
- lifting tablic osadzonych na budynku oraz znaków Muzeum w gablotach na terenie Tychów
- przygotowanie i produkcja odświeżonych wersji materiałów firmowych (w tym: wizytówki, teczki, roll-up)

2. Wypracowanie i wdrożenie zasad spójnej komunikacji w mediach społecznościowych dla submarki (oddziału Muzeum Miejskiego w Tychach) Tyska Galeria Sportu

3. Media relations - w ramach działań podkreślona będzie profesjonalizacja Muzeum w zakresie historii architektury i urbanistyki Tychów. Ponadto w komunikacji medialnej Muzeum będzie chciało wskazywać, że dziedzictwo, o jakim opowiada może być nośnikiem wartości i nowoczesnych treści, a Muzeum kreatorem i wytwórcą tych nowych i atrakcyjnych treści bazujących na dziedzictwie. Planowane działania:

- nawiązanie stałej długofalowej współpracy z branżowym (z zakresu architektury/urbanistyki/ruchów miejskich) medium ogólnopolskim np. poprzez cykl materiałów prezentujących unikalność tyskiej architektury i założeń urbanistycznych
- nawiązanie współpracy z blogerami podróżniczymi/urbex'owymi (np. poprzez cykle wizyt studyjnych), co może skutkować wytworzeniem się mody na Tychy (tyską architekturę i tak ukształtowany organizm miejski). W ten sposób Muzeum chce wspierać budowanie marku turystycznej miasta, wyróżniającego się na tle okolicznych założeń miejskich. Obecnie Miasto Tychy nie jest kojarzone jako atrakcyjne turystycznie. Funkcjonuje Szlak Miejski Tychy, ale nie istnieje Punkt Informacji Turystycznej, gdzie przyjezdny/turysta mógłby uzyskać wiedzę o ciekawych miejscach i zyskać stosowane materiały.

Rozwój publiczności

1. Rozbudowywania grupy odbiorców działań Muzeum o osoby ze szczególnymi potrzebami (osoby niewidome i słabowidzące oraz Głusi) poprzez:

- dostosowanie oferty Muzeum (np. oprowadzania po wystawach, spotkania tłumaczone na Polski Język Migowy),
- zintensyfikowanie komunikacji (zacieśnienie współpracy z Kołem Tyskim Polskiego Związku Niewidomych oraz zainicjowanie współpracy ze środowiskiem Głuchych),
- konsekwentne wdrażanie narzędzi umożliwiających stymulowanie dostępności za pośrednictwem sieci (np. rozszerzenie zakresu treści poddawanych audiodeskrypcji o cykl „Wybrane z kolekcji”, umieszczanie napisów do filmów).

Wyzwania

Uwzględniając planowane działania Muzeum staje przed wyzwaniami, z których do najważniejszych należą:

- budowanie instytucji dostępnej dla osób ze szczególnymi potrzebami - przekształcenie Muzeum w instytucję dostępną wymaga nie tylko nakładów finansowych, ale także zmian w zakresie komunikacji i przyzwyczajzeń realizacyjnych
- digitalizacja - kluczowym aspektem jest dalsza digitalizacja zbiorów. Muzeum w ogromnej mierze swoją rozpoznawalność zawdzięcza udostępnianiu zbiorów za pomocą stron internetowych, co pokazuje jak istotny obszar stanowią działania digitalizacyjne
- reagowanie na zmieniające się potrzeby i możliwości - mając świadomość wyjątkowości wciąż trwającej sytuacji pandemicznej Muzeum musi na bieżąco weryfikować sposób i zakres prowadzonych działań tak, aby budować i wzmacniać relację z odbiorcami i reagować na ich zmieniające się potrzeby

DYREKTOR
MUZEUM MIEJSKIEGO
W TARNOPOLU

Aleksandra Matuszczyk